

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาผลกระทบต่อประเทศไทยในเรื่องเกี่ยวกับศุลกากร เมื่ออาเซียนก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ปัญหาผลกระทบต่อประเทศไทยในเรื่องเกี่ยวกับศุลกากรที่ทำให้กรมศุลกากรสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรนั้น เป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยได้ทำความตกลงเขตการค้าเสรีกับคู่ภาคีในหลายระดับซึ่งมีความซับซ้อนกัน เช่น ได้ทำความตกลงเขตการค้าเสรีในระดับทวิภาคีกับประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ และในขณะเดียวกันได้ทำความตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศดังกล่าวในความตกลงเขตการค้าเสรีในระดับภูมิภาค เช่น ความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกของอาเซียน ส่งผลให้ประเทศคู่ภาคีสามารถเลือกใช้ความตกลงเขตการค้าเสรีที่ให้ผลประโยชน์แก่ตนมากที่สุดหากได้แหล่งกำเนิดสินค้าตามความตกลงนั้นๆแล้ว ซึ่งสินค้าแต่ละชนิดตามประเภทพิศดขตามความตกลงนั้นๆมีอัตราอากรที่แตกต่างกันไป หากกรมศุลกากรมีความรู้ความเข้าใจในความตกลงฯ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ก็จะทราบสภาพปัญหาดังกล่าวอย่างเพียงพอ โดยสารนิพนธ์ฉบับนี้ จะยกขึ้นมาวิเคราะห์เป็นกรณีศึกษา (case study) ต่อไปนบทนี้

4.1 สภาพปัญหาจากการบังคับใช้ความตกลงเขตการค้าเสรีต่างๆ ที่ประเทศไทยเข้าร่วม ทำความตกลงฯ

4.1.1 ปัญหาความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน¹

- กรณีสินค้าน้ำตาล สำหรับ ASEAN-6 ยังมีโควตาการนำเข้าในบางประเทศ ส่วนกลุ่มประเทศ CMLV ยังคงบรรจุน้ำตาลไว้ใน Exclusion List ปัญหาของมาตรการที่มีใช้ภาษี (NTMs) ในการกำหนดค่าความหวานของน้ำตาล (Polarization) ในประเทศอินโดนีเซีย

¹ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาและติดตามการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีของไทยและเสนอแนะแนวทางการเจรจาในอนาคต – ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 3-10 - 3-60.

- ความซ้ำซ้อนของการตรวจสอบคุณภาพสินค้าเพื่อการส่งออกถึง 2 ครั้งโดยทดสอบจากประเทศไทยและเมื่อส่งถึงประเทศคู่ค้าต้องทำซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม โดยเฉพาะค่าระวางเรือและค่าเช่าพื้นที่สำหรับรอการตรวจสอบ ณ บริเวณท่าเรือ
- กรณีสินค้าข้าว ยังมีกำแพงภาษีจากการใช้ระบบ Tariff-Rate Quota เกือบทุกประเทศ แต่ผู้ส่งออกข้าวไม่เคยได้ส่งออกข้าวไปใน In-Quota ที่จะไม่ต้องเสียภาษีและไม่ทราบด้วยว่าโควตาเหล่านี้มีการบริหารจัดการอย่างไร
- กรณีอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลแช่แข็งสินค้าบางรายการยังมีการจัดเก็บภาษี และการใช้มาตรการกีดกันที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้มาตรการทางภาษีจากการติดฉลากซึ่งมีความซับซ้อนรวมถึงยังเกิดความเสียหายทางคดีอาญาและแพ่งแก่ผู้ผลิต ตลอดจนการใช้การติดฉลากที่ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน
- การที่ทรัพยากรสัตว์น้ำลดจำนวนลงส่วนหนึ่งมาจากการจับปลาด้วยเครื่องมือทำประมงที่ผิดกฎหมายซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในที่สุด
- การส่งออกไปแถบยุโรป มีการตั้งกำแพงภาษีสำหรับประเทศไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่งอื่นๆ โดยเฉพาะเวียดนามและอินเดีย เช่น ปลาทูน่าจากประเทศไทยจะถูกเก็บภาษีศุลกากรที่อัตราร้อยละ 16 ในขณะที่สินค้าประเภทเดียวกันจากบางประเทศนอกสหภาพยุโรปจะถูกจัดเก็บภาษีศุลกากรที่อัตราร้อยละ 12.5
- ความเข้มงวดในการตรวจสอบคุณภาพ การเข้ามาตรวจสอบโรงงานของต่างชาติในการตรวจมาตรฐานกระบวนการผลิตความสะอาดสิ่งแวดล้อมและแรงงาน โดยเจ้าหน้าที่ของทาง EU ซึ่งจะเข้ามาตรวจสอบทุกปี เช่น สินค้าไทยซึ่งมักไม่ผ่านการตรวจสอบจากออสเตรเลียและถูกทำลายโดยการเผาทิ้งเสมอ
- ปัญหาในอุตสาหกรรมประมงล่าสุดมีข้อเสนอให้ปิดอ่าวเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของไทยจากการผลิตเครื่องมือการทำประมงที่ผิดกฎหมายจำนวนมาก ผู้ประกอบการผลิตเครื่องมือทำการประมงไทยไม่มีการขึ้นทะเบียน และการบังคับใช้กฎหมายเอาผิดเพียงชาวประมงผู้ใช้เครื่องมือที่มีลักษณะผิดกฎหมาย โดยไม่ลงโทษผู้ประกอบการผลิตแต่อย่างใด
- เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาหารทะเลมากกว่าไทย ปัญหาในการเจรจา เพื่อเปิดเสรีในการลดภาษีในการกำหนดสัตว์น้ำสายพันธุ์ใดบ้างที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี อาจทำให้ฝ่ายไทยไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าที่แท้จริง เช่น ปลาหมึกไทยเป็นคนละสายพันธุ์กับที่กำหนดไว้ในข้อตกลงทางการค้าทำให้เมื่อผู้ผลิตไทยส่งปลาหมึกออกไปประเทศญี่ปุ่นไม่สามารถให้สิทธิพิเศษทางการค้าได้ เนื่องจากไม่ได้มีแหล่งกำเนิดในประเทศไทย

- อุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย พบปัญหากำแพงภาษีจากประเทศอินเดีย และปัจจุบันสินค้าหลายรายการยังอยู่ในรายการสินค้าอ่อนไหวตลอดจนความเข้มงวดทางด้านกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าอีกด้วย
- กรณีเฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์จากไม้พบมาตรการทางการค้าที่มีใช้มาตรการทางภาษี (NTMs) เช่นในกรณีของประเทศอินโดนีเซียที่มีเกณฑ์กำหนดความต้องการเฟอร์นิเจอร์ของคนในประเทศ (Furniture Need) โดยใช้ราคาขายเป็นตัวชี้วัดแต่ราคาที่ประกาศเป็นไปไม่ได้ในแง่ต้นทุนการผลิตทั้งของผู้ประกอบการไทยและผู้ประกอบการอินโดนีเซียเอง
- กรณีเหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ พบว่ายังมีกำแพงภาษีและยังมีการใช้มาตรการ AD อย่างต่อเนื่อง ไทยไม่มีอุตสาหกรรมเหล็กค้ำน้ำ จึงไม่ได้รับสิทธิประโยชน์เรื่องแหล่งกำเนิดสินค้า
- อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ปัจจุบันมีการกำหนดทั้ง TBT และ Standard รวมไปถึง MRA ของสินค้าไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการเปลี่ยนแปลง อีกครั้งภายใต้ชื่อ AHEEER เพื่อให้เกิด ASEAN Standard โดยสินค้าในอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุตสาหกรรมแรกที่ได้รับการผลักดัน ทั้งจากกลุ่มประเทศอื่นๆ นอกเหนือประเทศอาเซียน โดยเฉพาะจากญี่ปุ่นให้มีการใช้มาตรฐานเหล่านี้

4.1.2 ปัญหาความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์²

- มาตรการที่มีใช้ภาษีพบว่า ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ มีทั้งมาตรการปกป้องสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมที่ค่อนข้างเข้มงวด กรณีของออสเตรเลียมาตรการหลักในการปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ ได้แก่ มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและมาตรการสุขอนามัย สินค้าของไทยที่ถูกออสเตรเลียฟ้องร้องการทุ่มตลาด ได้แก่ PVC สับปะรดกระป๋อง และเหล็กโครงสร้าง

นิวซีแลนด์ พบมาตรการสุขอนามัยกับสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่คล้ายคลึงกับออสเตรเลียสินค้าอุตสาหกรรมที่นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับสุขลักษณะเป็นพิเศษคือ บรรจุกัญชาไม้ สินค้าอุตสาหกรรมที่อยู่ภายใต้มาตรการปกป้องอุตสาหกรรมภายในของนิวซีแลนด์ ได้แก่ สิ่งทอ สินค้าที่ตกอยู่ภายใต้มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคการค้า คือ เครื่องนุ่งห่มและสินค้าที่อยู่ภายใต้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด ได้แก่ พลาสติกเทอร์บอร์ค เหล็กเส้นเสริมคอนกรีตแบบตรงและแบบม้วนและไส้กรองน้ำมันเครื่อง

² คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาและติดตามการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีของไทยและเสนอแนะแนวทางการเจรจาในอนาคต-เขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย- นิวซีแลนด์ เสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 3-5 - 3-24.

- มีการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบ AANZFTA น้อยเมื่อเทียบกับ TAFTA และ TNZCEP ซึ่งอาจเนื่องมาจากข้อตกลงนี้เป็นข้อตกลงที่เกิดในภายหลัง TAFTA และ TNZCEP

- การส่งออกสินค้าเกษตรของไทยพบมาตรการ SPS เช่น ในประเทศนิวซีแลนด์ มีกระบวนการตรวจสอบวิเคราะห์ความเสี่ยงซึ่งใช้เวลานาน บางกรณีต้องใช้เวลาถึง 2 ปี สินค้าที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ข้าวโพดอ่อน ถั่วลิสง เหงือกฝรั่ง และ มาตรการ SPS ในการส่งออกไก่ และกุ้งไปยังประเทศออสเตรเลีย

- การส่งออกสินค้าอาหารทะเลในปัจจุบันอุปทานปลาในน่านน้ำที่ประเทศไทย สามารถจับได้นั้นมีจำนวนลดลงเป็นอย่างมากทำให้ขาดวัตถุดิบในการผลิตรวมถึงการกำหนด พิภพหรือ การตีความพิภพของประเทศต่างๆ ซึ่งบางครั้งสินค้าชนิดเดียวกันมีการระบุพิภพที่แตกต่างกันทำให้สิทธิทางด้านภาษีถูกลดลงและหากมีการแปรรูปสินค้ามากเท่าไร การกำหนดพิภพก็มีความยากลำบาก มากขึ้น สามารถสร้างข้อแม้ให้ต่างประเทศเก็บภาษีกับสินค้านำเข้าจากไทยได้มากขึ้น

- การใช้มาตรการที่มีใช้ภาษีโดยการกำหนดมาตรฐานและการตรวจสอบคุณภาพ ที่สูงเป็นพิเศษ เช่น กระบวนการผ่านความร้อนซึ่งมากกว่ามาตรฐานที่ทาง EU ยอมรับและผู้ผลิตไทยเห็นว่าหากผ่านความร้อนดังกล่าวจะทำให้ไก่เสียรสชาติเนื้อแข็งและคุณภาพจะลดลงอย่างมาก ทำให้ผลิตภัณฑ์ไก่ของไทยไม่สามารถส่งออกไปยังประเทศภาคดังกล่าวได้

- ปัญหาการกำหนดเข้าไปในตลาด กรณีส่งออกผลไม้จากไทยไปออสเตรเลีย ในมาตรฐาน SPS สุขอนามัยของร้านค้ารายใหญ่ของประเทศ (Supermarket) ที่กำหนดมาตรฐานไว้สูงจนสินค้าไทยไม่สามารถเข้าไปขายในร้านดังกล่าวได้ เช่น กำหนดว่าในการปลูกผลิตภัณฑ์ พื้นที่ในการปลูกจะต้องเว้นระยะห่างจากพื้นที่ป่าเป็นระยะตามที่กำหนด ทำให้สินค้าผลไม้ถูกจำกัด อยู่เฉพาะ Health Shops แต่ขายใน Supermarket ไม่ได้

- กฎกติกาเรื่องสุขอนามัย ในกรณีอุตสาหกรรมอาหารหมวดอาหารทะเลแช่แข็ง ไก่ กุ้ง และผลไม้ออสเตรเลียเป็นประเทศที่ผู้ประกอบการไทยร้องเรียนเข้ามามากที่สุด โดยเฉพาะ การตรวจสอบเชื้อโรคต่างๆที่สินค้าบางชนิดทางออสเตรเลียไม่มีการผลิต แต่มีข้ออ้างเรื่องเชื้อโรค ที่อาจเข้าไประบาดภายในประเทศได้

- มาตรการหลักที่ออสเตรเลียนำมาใช้เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ ได้แก่ มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและ (2) มาตรการสุขอนามัยโดยสินค้าที่ไทยถูกออสเตรเลียฟ้องร้อง การทุ่มตลาดได้แก่ PVC สับประรดกระป๋อง และเหล็กโครงสร้างรูปพรรณ ขณะที่สินค้าส่งออกหลายรายการของไทยต้องเผชิญมาตรการด้านสุขอนามัยซึ่งเป็นมาตรการที่ออสเตรเลียนำมาบังคับใช้อย่างจริงจัง

- สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม สินค้าเกษตรนิวซีแลนด์ใช้มาตรการสุขอนามัยในการปกป้องสินค้าของตนเองคล้ายคลึงกับที่ออสเตรเลียใช้ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมที่นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับสุขลักษณะเป็นพิเศษ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ไม้ ในขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมสำคัญอื่นๆของไทยที่อยู่ภายใต้มาตรการปกป้องอุตสาหกรรมภายในของนิวซีแลนด์ ได้แก่ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่นิวซีแลนด์ใช้มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคทางการค้าและพลาสติกเทอร์บอร์คเหล็กเส้นเสริมคอนกรีตแบบตรงและแบบม้วนและไส้กรองน้ำมันเครื่องที่นิวซีแลนด์ใช้มาตรการตอบโต้ การทุ่มตลาด

- มาตรการด้านสุขอนามัยสำหรับสินค้าเกษตรเป็นมาตรการกีดกันสำคัญที่ออสเตรเลียนำมาใช้ในการกีดกัน เช่น ผักและผลไม้ อาหารกระป๋องรวมไปถึงน้ำตาลที่มีการร้องเรียนมากจากผู้ประกอบการไทยที่ออสเตรเลียนำมาใช้เป็นมาตรการในการกีดกันที่สำคัญ โดยมีข้อกำหนดให้ผู้ส่งออกน้ำตาลไทยต้องปฏิบัติตามกฎของ Australian Food Standards Code (FSC) คือไม่อนุญาตให้นำเข้าน้ำตาลที่ใช้กระบวนการ Ethylene Oxide ที่ไม่สอดคล้องกับ FSC

- ข้อกำหนดการกีดกันเพื่อป้องกันการแพร่หลายของเชื้อโรคต้องติดฉลากชื่อเต็มทางพฤกษศาสตร์ต้องเก็บรักษาในที่แห้ง ซึ่งพืชไม่สามารถแพร่พันธุ์ได้และยังต้องปราศจากเมล็ดพันธุ์ ส่วนของพืชและแมลงที่ยังมีชีวิตและความเสี่ยงจากการแพร่เชื้อโรคอื่นๆ ซึ่งหากตรวจพบการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดจะมีการดำเนินการ เช่น การส่งกลับหรือทำลายสินค้า

- มาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีของนิวซีแลนด์ ได้แก่ มาตรการสุขอนามัยในการปกป้องสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรคล้ายคลึงกับที่ออสเตรเลียใช้ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมที่นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับสุขลักษณะเป็นพิเศษ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ไม้ ในขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมสำคัญอื่นๆของไทยที่อยู่ภายใต้มาตรการปกป้องอุตสาหกรรมภายในของนิวซีแลนด์ ได้แก่ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

- นิวซีแลนด์ใช้มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคทางการค้า เช่น การกำหนดให้ติดฉลากระบุยี่ห้อ ขนาดสินค้า การดูแลสินค้าวัตถุดิบและประเทศที่ผลิตให้ถูกต้องหรือการกำหนดให้เครื่องนุ่งห่มและส่วนประกอบต้องผ่านการทดสอบการป้องกันและการซึมผ่านของน้ำและสารเคมีที่เป็นของเหลวและพลาสติกเทอร์บอร์คเหล็กเส้นเสริมคอนกรีตแบบตรงและแบบม้วนและไส้กรองน้ำมันเครื่องที่นิวซีแลนด์ใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด

- ไทยอาเซียนออสเตรเลียและนิวซีแลนด์มีการปกป้องสินค้าเกษตรระหว่างกัน โดยมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีในระดับที่สูงมากแม้ในบางรายการสินค้าจะมีอัตราภาษีต่ำเพียงร้อยละ

4.1.3 ปัญหาความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน³

- สิทธิพิเศษที่เกิดจากการลดภาษีอยู่ในระดับที่ไม่สูงพอที่จะทำให้ผู้ประกอบการใช้สิทธิประโยชน์ ผู้ประกอบการจะต้องพิจารณาต้นทุนที่เกิดจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อที่จะได้ใช้สิทธิหากต้นทุนดังกล่าวสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้สิทธิประโยชน์ ผู้ประกอบการจะเลือกไม่ใช้สิทธิประโยชน์ดังกล่าว

- ผู้ประกอบการยังไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอย่างเต็มที่เพราะสินค้าบางประเภทยังอยู่ในบัญชีสินค้าอ่อนไหวและสินค้าอ่อนไหวสูง

- กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า โดยเฉพาะระเบียบปฏิบัติในการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Operational Certification Procedure) ของศุลกากรจีนมีความเข้มงวดเกินไปจนผู้ประกอบการไม่สามารถปฏิบัติตามได้หรืออาจไม่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตของประเทศไทย การตรวจสอบของศุลกากรและกฎระเบียบในแต่ละท้องถิ่นก็มีความแตกต่างจากกฎระเบียบของส่วนกลาง ทำให้บางกรณีมีการปิดกั้นสินค้านำเข้า นอกจากนี้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ายังมีความซับซ้อน ทั้งกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสมร้อยละ 40 (RVC ร้อยละ 40) และกฎเฉพาะ (Product Specific Rule) ทำให้ผู้ประกอบการเกิดความสับสนจนอาจเลือกที่จะไม่ใช้ประโยชน์จากความตกลงได้

- ประเทศผู้นำเข้ายังมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้ศุลกากร (NTB) ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการสุขอนามัยของคน พืช และสัตว์ มาตรการอุปสรรคเทคนิคทางการค้า มาตรการควบคุมหรือห้ามการนำเข้า

- การใช้มาตรการด้านเทคนิค (Technical Barriers to Trade : TBT)

1) กรณีสินค้าอุตสาหกรรม มีการใช้มาตรการด้านเทคนิค (Technical Barriers to Trade : TBT) โดยการกำหนดมาตรฐาน CCC Mark สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมทั้งที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ

2) กรณีกระเบื้องเซรามิก มีการกำหนดมาตรฐานกระเบื้องเซรามิกสำหรับการผลิตและจำหน่ายในประเทศ

3) บรรจุกัมภ์และหีบห่อของผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป (Pre-packaged food) การติดฉลากอาหารนำเข้า-ส่งออกของจีน โดย AQSIQ จะดูแลการจัดการฉลากอาหารนำเข้าส่งออก การตรวจสอบฉลากอาหาร และการรับรองและออกไปรับรอง รวมทั้งมีการเฝ้าระวังตรวจสอบ

³ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาและติดตามการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีของไทยและเสนอแนะแนวทางการเจรจาในอนาคต – เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน เสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 2-20-2-27.

ฉลากอาหารเบื้องต้น ซึ่งกำหนดให้ระบุชื่ออาหาร รายการส่วนประกอบวันที่หมดอายุ วิธีการเก็บรักษาและอื่นๆตามที่กำหนด

4) กรณีเครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ระเบียบ China RoHs โดยนำระเบียบ RoHs ของสหภาพยุโรป มาเป็นแนวทางในการจัดทำ ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ห้ามและจำกัดการใช้สารอันตราย/สารต้องห้าม

- มาตรการสุขอนามัย (Sanitary and Phytosanitary Measure : SPS)

1) กรณีผักและผลไม้สด ผู้ส่งออกต้องจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกและทะเบียนโรงคัดบรรจุกับกรมวิชาการเกษตร สำหรับภษนะหรือกล่องบรรจุต้องระบุชื่อตามที่กำหนด เช่น ชื่อบริษัทผู้ส่งออก ชนิด ผลไม้ หมายเลข โรงหีบห่อจดทะเบียน วันที่บรรจุ ประเทศปลายทาง ระบุชื่อความเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนว่า Export to the People's Republic of China

2) ยาและเวชภัณฑ์ กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ยาและเวชภัณฑ์ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการผลิตที่ดี โดยจะต้องได้รับการรับรองระบบ GMP ทั้งตัวผลิตภัณฑ์และเวชภัณฑ์ และ ภาควิทยาการผลิต

3) เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว การกำหนดให้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิวทุกชนิดต้องได้รับใบรับรองของทางการจีน

4) ตะพาน้ำ กำหนดให้การนำเข้าตะพาน้ำต้องมาจากฟาร์มที่จดทะเบียนไว้กับกรมประมง และใบรับรองสุขอนามัยจากกรมประมงของไทยแสดงการปลอดโรคบรรจุหีบห่อ

5) สัตว์น้ำ การกำหนดให้มีใบรับรองคุณภาพสัตว์น้ำจากกรมประมงของไทย โดยต้องระบุว่าไม่มีสารปนเปื้อนสารใน ไตรฟูแลน คลอแรมเฟนิเคิล และอื่นๆ

6) เครื่องดื่ม/นม/ อาหารเด็ก/อาหารบำรุงร่างกาย/อาหารนมวัน/เครื่องปรุงแต่งอาหาร/น้ำมันสำหรับปรุงอาหาร/อาหารกระป๋อง/ถั่ว/สุรา/ธัญญาหาร/เนื้อสัตว์/ผัก/ผลไม้/เห็ด มาตรการเพื่อความปลอดภัยด้านอาหาร กำหนดให้สินค้าที่วางจำหน่ายจะต้องมีหลักฐานที่สามารถบ่งชี้ได้ว่า สินค้านั้นมาจากแหล่งใด

7) วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ ข้อกำหนด ISPM No.15 ของการประชุมของประเทศสมาชิกอนุสัญญาป้องกันโรคพืชระหว่างประเทศ

- มาตรการอื่นๆ

1) ข้าวสาลี ข้าวโพด ข้าวและฟ้าย น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมัน rapeseed น้ำมันปาล์ม น้ำตาล ขนแกะ wool wool tops และ ปุ๋ย (NPK/DAP/UREA) มาตรการโควตาภาษี (TRQ) โดยกำหนดให้ผู้นำเข้าขอใบอนุญาตและโควตาจากส่วนกลาง

2) ผักผลไม้ยางพารา การขอใบอนุญาตนำเข้า (Import Permit) ผักผลไม้สดต้องขอใบอนุญาตจากกระทรวงพาณิชย์จีน ซึ่งจะใช้เวลา 30 วันทำการ โดยมีอายุใบอนุญาตนาน 6 เดือน การนำเข้ายางพารา เป็นระบบการอนุญาตนำเข้าโดยอัตโนมัติ (Automatic Import Permit) คือสามารถขออนุญาตการนำเข้าได้ โดยใช้สัญญาการซื้อขายยางพารา รวมทั้งหลักฐานการจดทะเบียนของบริษัทผู้นำเข้าเป็นเอกสารประกอบในการขออนุญาตการนำเข้าแต่ละครั้ง

- ประเทศจีนมีระบบการเก็บภาษีศุลกากรที่ทั้งซ้ำซ้อนและซับซ้อนเนื่องมาจากมีการปกครองแบบกระจายอำนาจแม้ว่ารัฐบาลกลางอาจลดภาษีนำเข้าตามข้อตกลง แต่รัฐบาลท้องถิ่นยังสามารถเรียกเก็บภาษีภายในประเทศและภาษีท้องถิ่นได้ เช่น กรณีสินค้าเกษตรไม่แปรรูปที่เก็บภาษีอยู่ที่ร้อยละ 13 และกรณีสินค้าเกษตรแปรรูปและสินค้าอุตสาหกรรมที่ภาษีอยู่ที่ร้อยละ 17 ทำให้ภาษีที่ผู้ประกอบการไทยต้องชำระไม่ใช่ร้อยละ 0 อย่างแท้จริง

- มาตรการที่มีใช้ภาษีการส่งออกสินค้าไปประเทศจีน (Non-Tariff Barriers : NTBs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่เงื่อนไขด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่เข้มงวดมากกับสินค้ากลุ่มผลไม้ รัฐบาลไทยได้เจรจา เพื่อกำจัดอุปสรรคทางด้านนี้ไปบ้างแล้วด้วยการลงนามบันทึกความเข้าใจร่วมกันว่าด้วยความร่วมมือด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ซึ่งทำให้เกิดช่องทางพิเศษ (Express Lane) ณ จุดนำเข้าที่นครเทียนจิน ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ และกวางโจวในภายหลังการลงนามในพิธีสารว่าด้วยข้อกำหนดการตรวจสอบและกักกันโรคสำหรับการนำเข้าผลไม้ผ่านประเทศที่สามคู่จีน ที่เมืองผิงเสียงเขตปกครองตนเองกวางสีและล่าสุดเมื่อเดือนมิถุนายน 2554

- ต้นทุนผู้ผลิตจีนที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าผู้ผลิตไทยมากทำให้ผู้ผลิตสินค้า/อุตสาหกรรมภายในประเทศบางชนิดเสียประโยชน์ไม่สามารถแข่งขันได้ ตัวอย่างกลุ่มอุตสาหกรรมที่เสียประโยชน์ ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็ก เครื่องนุ่งห่มไฟฟ้าและรองเท้า ทั้งนี้ผู้ประกอบการรายเล็กก็มักได้รับผลกระทบเช่นกัน

- การกระจายสินค้าเข้าสู่ตลาดในประเทศจีนเป็นไปด้วยความยากลำบากจากรัฐบาลจีนควบคุมระบบขนส่งและ Logistics ในประเทศทั้งหมดทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้ช่องทางการจำหน่ายสินค้านำเข้าจากประเทศไทยมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากการบริหารจัดการระบบขนส่งที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรทำให้สินค้าเสียหายหรือถึงตลาดเป้าหมายช้า

- ผู้ประกอบการไทยยังไม่มีเตรียมความพร้อมในการส่งออกไปประเทศจีนอย่างเพียงพอ ทั้งในแง่ภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีนที่มีผู้เชี่ยวชาญน้อย เมื่อเทียบกับประเทศภาคีอื่นในแง่วัฒนธรรมของชาวจีนและวัฒนธรรมธุรกิจของชาวจีนที่มีลักษณะเฉพาะเช่น การสร้างเครือข่ายจากการ “ชนแก้ว” การรับประทานอาหารร่วมกันและการพึ่งพาสายสัมพันธ์กับผู้ลงทุนและเจ้าหน้าที่ฝั่งจีนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการติดต่อกับชาวจีน ในแง่การศึกษาตลาดและ

รสนิยมของผู้บริโภค เช่น ความเป็นชาตินิยมเชิงท้องถิ่นหรือแม่กระท่งสี่ของบรรพบุรุษที่ชื่นชอบและในแง่กฎหมายและกฎระเบียบ ในระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน

- นโยบายรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีนให้การสนับสนุนผู้ประกอบการไม่เท่ากัน ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย รัฐบาลไทยมีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบแต่ขาดมาตรการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น ไม่มีนโยบายพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตในภาคการเกษตรที่ชัดเจนและไม่มีนโยบายส่งเสริมการเก็บเกี่ยวความรู้เทคโนโลยีจากผู้ผลิตจีนที่มาลงทุนในประเทศไทย แต่รัฐบาลจีนได้เพิ่มกำลังการผลิตและมีการลงทุนด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ทุนสนับสนุนให้คนจีนไปทำการเกษตรแถบแอฟริกาและการลงทุนอีก 4 ล้านล้านหยวนในการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตร

- นอกจากนี้ยังมีการสำรวจความคิดเห็นต่อการเจรจาในอนาคตโดยสินค้าบางรายการซึ่งเป็นสินค้าปกติมีภาษีเป็นศูนย์อยู่แล้วอาจควรถูกปรับเป็นสินค้าอ่อนไหว เนื่องจากผู้ประกอบการไทยยังขาดความพร้อมหรือสินค้าในรายการสินค้าอ่อนไหวบางรายการของประเทศไทยก็พร้อมออกเป็นสินค้าปกติแล้ว พร้อมทั้งมองในมุมกลับกันว่ามีสินค้าของประเทศจีนใดบ้างที่ควรเจรจาให้ออกจากรายการสินค้าอ่อนไหวและอ่อนไหวสูงให้เร็วขึ้น

- จีนได้จัดข่าวไทยไว้ในกลุ่มสินค้าอ่อนไหวและยังต้องเสียภาษีศุลกากรอยู่และยังคงต้องมีการกำหนดโควตาจากส่วนกลางและผู้นำเข้าต้องมีใบอนุญาตอีกด้วยการตรวจสอบยุ่งยากซ้ำยังมีการผูกขาดของบริษัทตรวจสอบ (Surveyor) ที่มีค่าตรวจสูงกว่าบริษัทอื่นซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5 ของต้นทุนการส่งออกทั้งหมด อย่างไรก็ตามก็ดีที่ผู้ส่งออกคิดว่าข่าวไทยมีศักยภาพเพียงพอที่จะทำให้มาตรการกีดกันเหล่านี้ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ยกเว้น เมื่อมีการจําาราคาภายในประเทศที่สูงเกินจริงจนไม่สามารถแข่งขันได้และในด้านการนำเข้าของประเทศไทยมีการนำเข้าข้าวในปริมาณน้อยมากเน้นเฉพาะข้าวหักที่ใช้ในการผลิตโ้กเท่านั้นและยังคงมีมาตรการที่มิใช่ภาษีด้วย

- ปัญหาการปลอมแปลงข้าวพม่าข้าวกัมพูชามาเป็นข้าวไทยเพื่อให้ได้ประโยชน์จากนโยบายการรับจําาข้าวปัญหาการทะเล่กของข้าวพม่าข้าวกัมพูชามีราคาและต้นทุนที่สูงถูกกว่าจนอาจมีการทดแทนในการบริโภคทำให้เกษตรกรเดือดร้อนและปัญหาในการจัดทำ c/o เพื่อการส่งออกสินค้าจากชาติอื่นที่มาปะปนทำให้การยืนยันถิ่นกำเนิดข้าวไม่แน่ชัดและอาจเสียภาพลักษณ์ข้าวคุณภาพดีที่ประเทศไทยได้สร้างไว้

- ปัญหาหนึ่งที่ผู้ประกอบการเรียกร้อง คือ ไม่ต้องการให้รัฐบาลออกกฎหมายที่ก่อให้เกิดอุปสรรคการค้าเพิ่มเติม เช่น ในกรณีของข้าวหอมมะลิและข้าวปทุมที่มีความคล้ายกันมากจน ไม่สามารถแยกออกได้ด้วยตาเปล่าและต้องตรวจ DNA เนื่องจากการเจรจาตรวจ DNA

เพราะจะเป็นการเพิ่มต้นทุนที่สูง เนื่องจากมีข้าวส่งออกที่อาจต้องถูกตรวจปริมาณมากซึ่งทำให้ขาดความสามารถในการแข่งขัน

- สำหรับประเทศจีนนั้นการส่งออกน้ำตาลไม่เป็นที่นิยมนักเนื่องมาจากกำแพงภาษีที่ยังสูงอยู่ (น้ำตาลเป็นสินค้าอ่อนไหวสูงของประเทศจีน) และมีโควตาจำกัดปริมาณการนำเข้า ผู้ประกอบการจึงไปตั้งโรงงานน้ำตาลที่ประเทศจีนแทนใช้เป็นฐานการผลิตที่มีแรงงานราคาถูกและส่งออกไปประเทศอื่นทั่วโลกและจีน

- อุตสาหกรรมจีนส่วนยานยนต์และเหล็ก (HS Code ที่ระดับ 2 – digit: 72, 73 และ 87) ภาพรวมของอุตสาหกรรมผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเหล็กไม่สามารถแข่งขันกับประเทศจีนได้เลย โดยปัญหาสำคัญที่สุดคือการขาดอุตสาหกรรมเหล็กคั่นน้ำไม่มีแร่เหล็กเพียงพอและไม่มีโรงงานถลุงเหล็กภายในประเทศทำให้ขาดการพัฒนาไร้แรงจูงใจในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต นอกจากนี้ประเทศรอบข้างที่มีแร่เหล็กเช่นอินเดียหรือจีนก็มีการกีดกันไม่ให้มีการส่งออกสินแร่เหล็กออกนอกประเทศ เช่น การเก็บอากรขาออกในการส่งออกแร่เหล็ก ปัญหาที่ผู้ประกอบการไทยพบมากในการส่งออกเหล็กไปประเทศจีน คือ เรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (ROO) เนื่องมาจากการขาดอุตสาหกรรมเหล็กคั่นน้ำ การใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดภายในประเทศร้อยละ 40 (40% RVC) จึงไม่สามารถทำได้ภายใต้กรอบการค้าอื่นที่มีการผ่อนปรนและยอมรับให้มีการแก้ไขกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า เช่น การกำหนดกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดเฉพาะรายสินค้า (PSR) และการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรแบบ CTH บ้างแล้ว แต่ยังไม่มีการผ่อนปรนดังกล่าวภายใต้กรอบอาเซียน-จีนนอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนยังมีการกีดกันกันเองอยู่ โดยเฉพาะประเทศมาเลเซียอินโดนีเซียและเวียดนามซึ่งมีอุตสาหกรรมเหล็กคั่นน้ำภายในประเทศของตนและสามารถใช้กฎ RVC ร้อยละ 40 เพื่อสิทธิประโยชน์ทางภาษีได้อย่างไรก็ตามรัฐบาลไทยคงต้องตกลงให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนเองยอมรับการเปลี่ยนแปลงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้านี้ เพราะส่งผลกระทบต่อประเทศเหล่านี้โดยตรงโดยเฉพาะมาเลเซียและเวียดนาม

4.1.4 ปัญหาความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย⁴

- ปัญหากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าใช้ CTSH และ RVC ร้อยละ 35 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าในความตกลงอื่นๆ สำหรับ PSRs ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นมากกว่ากฎทั่วไปและเอื้อให้

⁴ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาและติดตามการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีของไทยและเสนอแนะแนวทางการเจรจาในอนาคต-ความตกลงการค้าเสรี อาเซียน-อินเดีย เสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 3-1 - 3-15.

ผู้ประกอบการสามารถได้แหล่งกำเนิดสินค้าได้นั้นมีการเจรจาที่ล่าช้า เนื่องจากการขาดความเป็นเอกภาพ ในการเจรจาของอาเซียน

- น้ำตาลเป็นสินค้าควบคุมของรัฐบาลอินเดียทั้งการนำเข้าและส่งออก ผู้นำเข้าน้ำตาลในอินเดียจะเสียภาษีในอัตราสูงมาก และในปัจจุบันอินเดียเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำตาลรายใหญ่อันดับสองของโลก

- ยางพาราเป็นสินค้าใน Exclusion List ซึ่งจะไม่นำมาลดภาษีระหว่างกันเนื่องจากต้องการปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศโดยไทยเป็นแหล่งนำเข้าหลักของอินเดียในส่วนของยางธรรมชาติ ยางแท่งและยางแผ่นรมควันอินเดียบริโภคน้ำยางพารามากเป็นอันดับ 2 ของโลกและมีความต้องการเพิ่มขึ้น จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้ยอดจำหน่ายรถยนต์สูงขึ้นส่งผลไปยังความต้องการยางพาราที่เพิ่มขึ้นอินเดียพยายามเพิ่มผลผลิตภายในประเทศแต่ยังไม่เพียงพอทำให้ต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ

- ผู้ประกอบการไทยยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการเปิดเสรีระหว่างไทยกับอินเดีย สำหรับสินค้าในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ (HS 87) ส่วนใหญ่อยู่ในรายการสินค้าใน Exclusion List และในรายการสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List) ซึ่งเป็นสินค้าหลักที่อินเดียนำเข้าจากประเทศไทย และมีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการเข้าไปดำเนินธุรกิจของบริษัทรถยนต์ที่เป็นบริษัทข้ามชาติภายใต้ AIFTA

- พลาสติกยังเป็นสินค้าอ่อนไหว โดยไทยเก็บภาษีนำเข้าร้อยละ 5 และอินเดียเก็บภาษีนำเข้าร้อยละ 6 และมีการตกลงที่จะลดภาษีเป็นร้อยละ 0 สำหรับสินค้าบางพิกัดศุลกากรภายในปี พ.ศ. 2556 นอกจากนี้ต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าอินเดียมากและการเข้าถึงลูกค้าในปัจจุบันต้องทำการค้าผ่านพ่อค้าคนกลาง (Trader) ทำให้ราคาขายสูงขึ้นความสามารถในการแข่งขันลดลงส่วนพลาสติกที่ไทยสามารถส่งออกไปอินเดียได้เนื่องจากอินเดียยังไม่สามารถผลิตได้ เช่น การนำเม็ด Injection มาเป่าเป็นถุง

- ประเทศไทยนั้นยังไม่มีอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำ (โรงถลุงเหล็ก) และต้องพึ่งพาเทคโนโลยีในการผลิตจากต่างชาติทำให้ไทยยังไม่สามารถผลิตเหล็กที่มีคุณภาพสูงได้ ส่วนอินเดียเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมเหล็กครบวงจรในระดับแนวหน้าของโลก ในการเปิดเสรีมีสินค้าเหล็กบางประเภทที่เป็นสินค้าอ่อนไหวและบางประเภทที่เป็นสินค้าที่ไม่อยู่ในรายการลดภาษีส่วนสินค้าเหล็กที่ได้รับสิทธิประโยชน์บางประเภทผู้ประกอบการไทยไม่สามารถใช้สิทธิได้เนื่องจากไม่สามารถทำตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าได้

4.1.5 ปัญหาความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น⁵

- ปัจจุบันไทยมีการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (AJCEP) น้อยมากเพียงประมาณร้อยละ 3
- ปลา สัตว์น้ำจากพวกครัสตาเซียโมเลกุลส์และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ (HS 03) ทั้งนี้ ไทยมีกุ้งเป็นผลผลิตหลัก สิ่งที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการทำการประมง ได้แก่การที่มีผู้ประกอบการผลิตเครื่องมือทำการประมงที่ผิดกฎหมาย แต่เนื่องจากผู้ผลิตเหล่านี้มิได้มีการขึ้นทะเบียนการบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นเพียงการเอาผิดชาวประมงที่ใช้เครื่องมือเหล่านั้น ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งของการทำการประมง ได้แก่ การขาด Know How ยังคงมีอยู่มาก
- ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าว (HS 1016) รายใหญ่ที่สุดของโลก สินค้าข้าวประสบปัญหาจากการที่อัตราภาษีของญี่ปุ่นยังสูง โดยข้าวจัดเป็นสินค้าที่ไทยมีศักยภาพแต่ติดในรายการสินค้าที่ต้องเจรจาใหม่ภานำเข้านอกระบบโควตาคิดในอัตรา 341 เยนต่อกิโลกรัม ส่วนการนำเข้าข้าวภายใต้ระบบโควตาคิดผู้ประมูลจะต้องขึ้นทะเบียนกับกระทรวงฯและทำการประมูลซื้อและขายโดย Grain Trade Division กระทรวงเกษตรป่าไม้และประมงปัญหาจากมาตรการที่มีใช้ภายในประเทศญี่ปุ่น ได้แก่การตรวจสอบสารต่างๆมากกว่า 500 ชนิดซึ่งต้องใช้เวลาในการตรวจสอบมากกว่า 2 สัปดาห์
- ปัจจุบันผู้ผลิตทูน่าแปรรูปต้องประสบปัญหาทั้งทางด้านต้นทุนการผลิตและการแข่งขันดังเช่นที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (2555) ได้กล่าวไว้ว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาปริมาณการจับทูน่าค่อนข้างคงที่หากแต่ความต้องการบริโภคกลับมีสูงขึ้น จึงส่งผลให้ราคาสูงขึ้นกอบปรกับได้มีมาตรการระงับการจับทูน่าบางสายพันธุ์ในบางช่วงเวลาอีกทั้งยังกำหนดปริมาณการจับในแต่ละปีในบางแหล่ง นอกจากนี้ไทยยังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานตลอดจนการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำก็ยิ่งส่งผลให้ต้นทุนด้านแรงงานสูงขึ้น
- กลุ่มอุตสาหกรรมน้ำตาล พบปัญหาด้านมาตรการที่มีใช้ภายในศุลกากรจากญี่ปุ่นที่มีข้อกำหนดทางด้านมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) และขบวนการตรวจสอบที่ค่อนข้างมาก

⁵ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาและติดตามการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีของไทยและเสนอแนะแนวทางการเจรจาในอนาคต-ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจ อาเซียน-ญี่ปุ่น เสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 3-1 - 3-20.

4.1.6 ปัญหาความตกลงการค้าเสรีอาเซียน - เกาหลี⁶

- สาธารณรัฐเกาหลี (AKFTA) นั้นให้ความสำคัญและเข้มงวดด้านมาตรการ SPS และ TBT
- การส่งออกกุ้งของไทยไปยังสาธารณรัฐเกาหลีพบปัญหาเรื่องโควตาเนื่องจากความล่าช้าในการลงนามในสัญญาที่ประเทศไทยเข้าไปเช่นสัญญาหลังจากประเทศอื่นๆในอาเซียน 2 ปี
- กลุ่มอุตสาหกรรมที่ต้องการให้เกาหลีเร่งเปิดเสรีในรายการสินค้าอ่อนไหว ได้แก่ อุตสาหกรรมไม้อัดไม้บางและวัสดุแผ่น (HS 44) อุตสาหกรรมเคมี (HS 33) ในกลุ่มสินค้าเครื่องสำอางอุตสาหกรรมเซรามิก (HS 69) ในพิกัทรายการกระเบื้องเซรามิกสำหรับอุตสาหกรรมอาหาร (HS 03)
- สินค้าเกษตรและอาหารซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย แต่ยังคงจัดเป็นสินค้าที่มีความอ่อนไหวสูงซึ่งประเทศเกาหลีจะลดภาษีลงในระยะเวลาที่ช้ากว่าปกติคือปี 2559 หรืออาจเป็นการกำหนดโควตาปลอดภาษีแทน เช่น การกำหนดโควตาปลอดภาษี 5,000 ตัน / ปี ในกรณีของกุ้งแช่แข็ง (HS03) การลดภาษีเหลือร้อยละ 50 ในปี 2559 ในกรณีของผลไม้แช่แข็ง (HS20) และการลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ในปี 2559
- ปัญหาการตรวจสินค้าในอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อน โดยต้องมีการตรวจสอบ 2 ครั้งในประเทศไทยและประเทศปลายทางทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับค่าท่าเรือระหว่างรอการตรวจสอบ
- การส่งออกข้าวไปยังเกาหลีพบว่าได้มีการกำหนดให้ข้าวเป็นสินค้าอ่อนไหวสูง ทั้งยังไม่ยอมผ่อนปรนหรือยอมลดภาษีให้เร็วกว่ากำหนดทำให้การต่อรองเป็นไปได้ยาก
- สินค้าประเภทอาหารทะเลจัดอยู่ในสินค้าที่มีความอ่อนไหวและอ่อนไหวสูงภายใต้ข้อตกลง AKFTA คิดเป็นมูลค่าการส่งออก 0.18 พันล้านดอลลาร์สหรัฐจากมูลค่าการส่งออกสินค้าประเภทนี้ทั้งหมด 10.60 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2554
- ปัญหาหลักในการส่งออกสินค้าอาหารทะเล คือ อุปทานปลาในน่านน้ำที่ประเทศไทยสามารถจับได้นั้นมีจำนวนลดลงเป็นอย่างมากทำให้ขาดวัตถุดิบในการผลิตและการกำหนดพิกัศหรือการตีพิกัศของประเทศต่างๆ ซึ่งบางครั้งสินค้าชนิดเดียวกันมีการระบุพิกัศที่แตกต่างกันทำให้สิทธิทางด้านภาษีถูกรีดรอนและหากมีการแปรรูปสินค้ามากเท่าไร การกำหนดพิกัศ

⁶คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาและติดตามการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีของไทยและเสนอแนะแนวทางการเจรจาในอนาคต-เขตการค้าเสรีอาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี เสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 3-1 – 3-17.

ก็มีความยากลำบากมากขึ้นและสามารถสร้างข้อแม้ให้ต่างประเทศเก็บภาษีกับสินค้านำเข้าจากไทยได้มากขึ้น

4.2 ปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ

4.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับพิกัดอัตราศุลกากรก่อนที่อาเซียนจะก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ปัญหาเกี่ยวกับพันธกรณี (Commitments) ของไทยในเรื่องพิกัดอัตราศุลกากรนั้น เป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยได้ทำความตกลงเขตการค้าเสรีภายใต้กรอบต่างๆ ในหลายระดับทั้งในระดับทวิภาคี เช่น ความตกลงก่อตั้งเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคี (bilateral) กับประเทศอื่นในฐานะประเทศไทยเอง เช่น ฉบับที่ทำกับออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สำหรับฉบับที่ทำกับจีนเป็นความตกลงในระบบ (regime) พิเศษสำหรับสินค้าที่สามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ตกลงกันได้สำหรับสินค้าทุกประเภทที่เรียกว่า Fast Track หรือ early harvest ความตกลงเขตการค้า เสรีระดับภูมิภาคที่ทำระหว่างอาเซียน (ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนจึงผูกพันสำหรับประเทศไทยด้วย) กับประเทศอื่น เช่น ฉบับที่อาเซียนทำกับจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น อินเดีย และที่ทำกับออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ซึ่งระดับความตกลงที่เป็นพันธกรณี (Commitments) แตกต่างจากฉบับที่ประเทศไทยทำกับประเทศเหล่านี้ในนามของประเทศไทยเอง โดยความตกลงแต่ละฉบับมีข้อผูกพันทางภาษีศุลกากรแตกต่างกันตามความตกลงที่ได้มีการเจรจากัน ด้วยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันตามอำนาจต่อรองเพื่อให้ประเทศของตนรับผลประโยชน์สูงสุดทำให้พันธกรณีในฉบับที่ทำกับประเทศนั้นๆ แตกต่างกันไป

4.2.1.1 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคี

4.2.1.1.1 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย
(Thailand-Australia Free Trade Agreement : TAFTA)

ตารางแสดงข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย⁷

พิกัดฯ	ชนิดสินค้า	อัตราอากร				เกณฑ์การได้ แหล่งกำเนิด สินค้า ⁸
		ปี พ.ศ.				
		2558	2559	2560...	ปีที่ ยกเว้น อากร	
0102.29.10	โคตัวผู้	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
0204.10.00	ลูกแกะทั้งตัวและ ครึ่งตัว สดหรือ แช่เย็น	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	PS (เมื่อเปลี่ยนมา จากพิกัดฯ ในระดับตอน อื่นๆ)
0405.90.10	มันเนยปราศจาก น้ำ (แอน ไฮดริสแบทเตอร์ แพต)	10	8	6	2563	WO
0406.10.10	เนยแข็งสด (ไม่ได้ บ่ม) รวมถึง เนยแข็งที่ทำจาก หางนม (เวย์)	10	8	6	2563	PS (เมื่อเปลี่ยนมา จากพิกัดฯ ในระดับประเภท ย่อยอื่นๆ)

⁷ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากออสเตรเลีย ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

⁸ เอกสารแนบ 2 - 5 ท้ายประกาศกรมศุลกากร ที่ 6/2555 เรื่องหลักเกณฑ์และพิธีการการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากออสเตรเลีย ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

0901.12.10	อะราบิก้าคั่วบิลดู โอบีหรือโรบัสต้า โอโอบี	10	8	6	2563	WO
1517.10.00	เนยเทียม ไม่รวมถึง เนยเทียมเหลว	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	PS (เมื่อเปลี่ยนมา จากพิกัดฯ ในระดับตอน อื่นๆ ยกเว้นจาก ประเภทที่ 3823)
2101.20.10	ชาปรุงแต่งที่มี ของผสมของชา นมผง และน้ำตาล	ยกเว้น อากร				WO
2202.90.10	เครื่องดื่มนมยูเอช ทีที่ปรุงกลิ่นรส	10	9	8	2568	WO
2933.61.00	เมลามีน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	PS (เมื่อเปลี่ยนมา จากพิกัดฯ ในระดับประเภท ย่อยอื่นๆ)
3405.30.00	ยาขัดเงาและ สิ่งปรุงแต่งที่ คล้ายกัน สำหรับ ใช้กับตัวถังรถ นอกจากยาขัดเงา โลหะ	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	PS (เมื่อเปลี่ยนมา จากพิกัดฯ ในระดับประเภท ย่อยอื่นๆ)
3915.90.00	ของพลาสติก อื่น ๆ	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	PS (เมื่อเปลี่ยนมา จากพิกัดฯ ในระดับประเภท อื่นๆ ถ้าสัดส่วน โพลีเมอร์ ในประเทศ ไม่น้อยกว่า

						ร้อยละ 40 โดยน้ำหนักของ ปริมาณโพลีเมอร์ ทั้งหมด)
5407.10.20	ผ้าทอใช้ผลิตยาง นอก ผ้าทอใช้ทำ สายพานลำเลียง	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	PS (เมื่อเปลี่ยนมา จากพิกัดฯ ในระดับประเภท อื่นๆ ยกเว้นจาก ประเภทที่ 5408 ถ้ามีส่วน วัตถุดิบ ในประเทศ คู่สัญญาไม่น้อย กว่าร้อยละ 55)
8526.92.00	เครื่องวิทยุควบคุม ระยะไกล	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	PS (เมื่อเปลี่ยนมา จากพิกัดฯ ในระดับประเภท ย่อยอื่นๆ)
9006.40	กล้องถ่ายรูปชนิด ที่ถ่ายแล้วได้ภาพ ทันที	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	PS (สินค้าภายใต้ ประเภทย่อย 900640 จะได้ แหล่งกำเนิด เมื่อเปลี่ยนมาจาก พิกัดฯในระดับ ประเภทอื่นๆ หรือ เปลี่ยนเป็น ประเภทย่อยที่ 900640 จาก ประเภทย่อยที่ 900691 หรือ

						900699 ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพิกัดฯ ในระดับประเภทอื่นๆด้วยหรือไม่ก็ตาม และมีสัดส่วนของวัตถุดิบภายในประเทศ คู่สัญญาไม่น้อยกว่าร้อยละ 45)
--	--	--	--	--	--	--

4.2.1.1.2 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP)

ตารางแสดงข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์⁹

พิกัดฯ	ชนิดสินค้า	อัตราอากร				เกณฑ์การได้ แหล่งกำเนิด สินค้า ¹⁰
		ปี พ.ศ.				
		2558	2559	2560...	ปีที่ ยกเว้น อากร	
0105.15.10	ลูกไก่ต็อกสำหรับ ทำพันธุ์	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
0204.10.00	ลูกแกะทั้งตัวและ ครึ่งตัว สดหรือ แช่เย็น	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CC
0406.10.10	เนยแข็งสด (ไม่ได้ บ่ม) รวมถึง เนยแข็งที่ทำจาก หางนม (เวย์)	10	8	6	2563	CTHS
0410.00.10	รังนก	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
0901.12.10	อะราบิก้าดับเบิลยู โอบีหรือโรบัสต้า โอโอบี	10	8	6	2563	WO

⁹ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากนิวซีแลนด์ ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

¹⁰ เอกสารแนบ 1-5 ท้ายประกาศกรมศุลกากร ที่ 7/2555 เรื่องหลักเกณฑ์และพิธีการการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากนิวซีแลนด์ ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

1602.90.10	แกงเนื้อแกะ บรรจุ ภาชนะที่อากาศ ผ่านเข้าออกไม่ได้	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CC
2101.20.10	ชาปรุงแต่งที่มีของ ผสมของชา นมผง และน้ำตาล	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
2208.30.00	วิสกี	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTH
2933.61.00	เมลามีน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTSH
3405.20.00	ยาขัดเงา ครีมนขัด เงา และสิ่งปรุง แต่งที่คล้ายกัน สำหรับบำรุงรักษา เฟอร์นิเจอร์ พื้น หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ทำด้วยไม้	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTSH
3915.90.00	ของพลาสติกอื่น ๆ	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTH
5407.20.00	ผ้าทอได้จากแถบ หรือของ ที่คล้ายกัน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTH ยกเว้นมา จากพิกัด 5408 และมีสัดส่วน วัตถุดิบใน ประเทศอย่าง น้อยร้อยละ 50
8526.92.00	เครื่องวิทยุควบคุม ระยะไกล	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTH
8417.20.00	เตาอบเบเกอรี่ รวมถึงเตาอบ บิสกิต	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTSH

4.2.1.1.3 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan - Thailand Economic Partnership Agreement : JTEPA)

ตารางแสดงข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น¹¹

พิกัดฯ	ชนิดสินค้า	อัตราอากร				เกณฑ์การได้ แหล่งกำเนิด สินค้า ¹²
		ปี พ.ศ.				
		1 เม.ย. 2557 ถึง 31 มี.ค. 2558	1 เม.ย. 2558 ถึง 31 มี.ค. 2559	1 เม.ย. 2559 ถึง 31 มี.ค. 2560	ตั้งแต่ 1 เม.ย. 2560 เป็นต้น ไป	
0106.33.00	นกกระจอกเทศ นกอีมู (ครอไมอัส โนแวนฮอลแลนด์)	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
0303.42.00	ปลาทูนาครีบ เหลือง (ทูนนัสอัล บาคาเรส)	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CC
0406.10.10	เนยแข็งสด (ไม่ได้ บ่ม) รวมถึง เนยแข็งที่ทำจาก หางนม (เวย์)	3.33	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTHS
1602.32.10	แกงไก่ บรรจุ ภาชนะที่อากาศ ผ่านเข้าออกไม่ได้	3.33	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
2208.40.00	รัมและสุราอื่น ๆ ได้จากการกลั่น	16.36	10.91	5.45	ยกเว้น อากร	WO

¹¹ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากญี่ปุ่น ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

¹² เอกสารแนบ 1 และภาคผนวก 2 แนบท้ายประกาศกรมศุลกากรที่ 5/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากญี่ปุ่น ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

	ผลิตภัณฑ์ที่หมัก จากอ้อย					
2817.00.10	สังกะสีออกไซด์	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
2936.25.00	วิตามินบี 6 และ อนุพันธ์ของ วิตามินบี 6	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTH
3004.90.82	ยารักษาหรือ ป้องกันโรค สำหรับต้านไวรัส เอดส์	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTSH
3405.20.00	ยาขัดเงา ครีมนวด เงา และสิ่งปรุงแต่ง ที่คล้ายกัน สำหรับ บำรุงรักษา เฟอร์นิเจอร์ พื้น หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ทำด้วยไม้	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTSH
3923.10.10	กล่องสำหรับฟิล์ม เทป และแผ่นดิสก์	8.18	5.45	2.73	ยกเว้น อากร	CTH
4903.00.00	หนังสือภาพ สมุด วาดเขียน หรือสมุด ระบายสีสำหรับเด็ก	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTH ยกเว้นมา จากพิกัด 5408 และมีสัดส่วน วัตถุดิบใน ประเทศอย่าง น้อยร้อยละ 50

9007.10.00	กล้องถ่ายภาพยนตร์	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTH
9018.11.00	เครื่องบันทึกคลื่นหัวใจไฟฟ้า	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTSH

4.2.1.2 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีระดับภูมิภาค

4.2.1.2.1 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (Agreement Establishing the ASEAN-Australia New Zealand Free Trade Area : AANZFTA)

ตารางแสดงข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์¹³

พิกัดฯ	ชนิดสินค้า	อัตราอากร				เกณฑ์การได้ แหล่งกำเนิด สินค้า ¹⁴
		ปี พ.ศ.				
		2558	2559	2560...	ปีที่ ยกเว้น อากร	
0204.10.00	ลูกแกะทั้งตัวและ ครึ่งตัว สดหรือ แช่เย็น	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CC
0210.20.00	เนื้อสัตว์จำพวก โคกระบือ	50	50	50	2563	CC
0302.44.00	ปลาแมคเคอเรล (สคอมเบอร์ส คอมบรีส สคอม เบอร์ ออสเตรเลียซิกัส สคอมเบอร์ จาโปนิกัส)	5	5	5	2563	WO

¹³ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากร สำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

¹⁴ภาคผนวก 1-2 แนบท้ายประกาศกรมศุลกากร ที่ 9/2555 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

1102.20.00	แป้งข้าวโพด	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CC
0901.12.10	อะราบิก้าคั่วเบลยู โอบีหรือโรบัสต้า โอโอบี	10	8	6	2563	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTSH
1901.10.10	เฉพาะอาหารปรุง แต่งที่เหมาะสม สำหรับใช้เลี้ยง ทารกซึ่งแพ้นม หรือขาดน้ำย่อย แลคเตส	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CC
2101.20.10	ชาปรุงแต่งที่มีของ ผสมของชา นมผง และน้ำตาล	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CC
2801.10.00	คลอรีน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTSH
2933.61.00	เมลามีน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTSH
3915.90.00	ของพลาสติกอื่น ๆ	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	สินค้าจะได้ แหล่งกำเนิดเมื่อ สินค้านั้นได้จาก การผลิตหรือ การบริโภคใน ประเทศภาคี
3924.10.00	เครื่องใช้บนโต๊ะ อาหารและ เครื่องครัว	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH

5901.10.00	ผ้าสิ่งทอที่เคลือบ ด้วยกัมหรือสาร จำพวกอะมิเล เซียสชนิดที่ใช้หุ้ม ปกหนังสือ หรือที่คล้ายกัน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CC
8471.30.10	เครื่องคอมพิวเตอร์ ขนาดมือถือ รวมถึงปาล์มที่อป และเครื่องช่วยงาน ส่วนบุคคลแบบ ดิจิทัล (พีดีเอ)	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTSH
8526.92.00	เครื่องวิทยุควบคุม ระยะไกล	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTSH

4.2.1.2.2 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น

(ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership : AJCEP)

ตารางแสดงข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น¹⁵

พิกัดฯ	ชนิดสินค้า	อัตราอากร				เกณฑ์การได้ แหล่งกำเนิด สินค้า ¹⁶
		ปี พ.ศ.				
		1 เม.ย. 2557 ถึง 31 มี.ค. 2558	1 เม.ย. 2558 ถึง 31 มี.ค. 2559	1 เม.ย. 2559 ถึง 31 มี.ค. 2560	ปีที่ ยกเว้น อากร	
0105.99.40	ห่าน ไก่วง และ ไก่ต๊อก อื่น ๆ	6.7	3.3	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
0204.10.00	ลูกแกะทั้งตัวและ ครึ่งตัว สดหรือ แช่เย็น	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
0302.81.00	ปลาฉลามหนูและ ปลาฉลามอื่น ๆ	6.7	3.3	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	WO
1602.90.10	แกงเนื้อแกะ บรรจุ ภาชนะที่อากาศ ผ่านเข้าออกไม่ได้	6.7	3.3	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CC
1804.00.00	โกโก้บัตเตอร์ ไขมันและน้ำมัน ของโกโก้โอไอบี	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CTH
1905.20.00	ขนมปังจิงและ ขนมปังที่คล้ายกัน	6.7	3.3	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	CC

¹⁵ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

¹⁶ประกาศกรมศุลกากรที่ 2/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์และพิธีการเกี่ยวกับการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

2801.20.00	ไอโอดีน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH
2804.40.00	ออกซิเจน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH
2933.61.00	เมลามีน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH
3915.90.00	ของพลาสติกอื่น ๆ	10.9	8.2	5.5	เม.ย. 2561	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH
3924.10.00	เครื่องใช้บนโต๊ะ อาหารและ เครื่องครัว	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH
5901.10.00	ผ้าสิ่งทอที่เคลือบ ด้วยกัมหรือสาร จำพวกอะมิเลเชียส ชนิดที่ใช้หุ้ม ปกหนังสือ หรือที่คล้ายกัน	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH
8471.30.10	เครื่องคอมพิวเตอร์ ขนาดมือถือ รวมถึงปาล์มที่อป และเครื่องช่วยงาน ส่วนบุคคลแบบ ดิจิทัล (พีดีเอ)	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH
8526.92.00	เครื่องวิทยุควบคุม ระยะไกล	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	ยกเว้น อากร	RVC ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40 หรือ CTH

4.2.1.3 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาค
ที่มีความซับซ้อนกัน

ตารางแสดงการเปรียบเทียบสินค้าที่นำเข้าเพื่อของใช้สิทธิพิเศษทางศุลกากร

พิกัดฯ	รายการ	ไทย - ออสเตรเลีย ¹⁷ (TAFTA)	ไทย - นิวซีแลนด์ ¹⁸ (TNZCEPA)	อาเซียน - ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ¹⁹ (AANZFTA)
		อัตราอากร	อัตราอากร	อัตราอากร
0405.90.10	มันเนยปราศจากน้ำ (แอนไฮดริสเบัท เตอร์เฟด)	10	ยกเว้นอากร	ยกเว้นอากร
0405.90.30	กี	10	ยกเว้นอากร	30
0405.90.90	เฉพาะอื่นๆ ไม่รวมถึงแอน ไฮดริสเบัทเฟด	10	ยกเว้นอากร	18
0401.40.10	นมที่มีสภาพเหลว	10	10	ไม่ได้สิทธิ
0401.40.20	นมที่แช่เย็นจนแข็ง	10	ไม่ได้สิทธิ	ไม่ได้สิทธิ
0901.90.10	เปลือกและเยื่อของ กาแฟ	10	ยกเว้นอากร	ไม่ได้สิทธิ
0901.90.20	ของที่ใช้แทนกาแฟที่ มีกาแฟผสม	10	ยกเว้นอากร	ไม่ได้สิทธิ

¹⁷ TAFTA. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: [http:// www.thaifta.com](http://www.thaifta.com)

¹⁸ TNZCEPA. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http:// www.thaifta.com>

¹⁹ AANZFTA. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http:// www.thaifta.com>

พิกัดฯ	รายการ	ไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA)	ไทย- นิวซีแลนด์ (TNZCEPA)	อาเซียน- ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ (AANZFTA)
		อัตราอากร	อัตราอากร	อัตราอากร
1005.90.10	เมล็ดข้าวโพด สำหรับคั่ว (ปีอบ คอร์น)	6.67	ยกเว้นอากร	ไม่ได้สิทธิ
1701.12.00	น้ำตาลที่ได้จาก หัวบีต	21.7	ยกเว้นอากร	ไม่ได้สิทธิ
1701.13.00	น้ำตาลที่ได้จากอ้อย ที่ระบุไว้ในหมายเหตุ ประเภทย่อย 2 ของตอนนี้	21.7	ยกเว้นอากร	ไม่ได้สิทธิ
1701.14.00	น้ำตาลที่ได้จากอ้อย อื่นๆ	21.7	ยกเว้นอากร	ไม่ได้สิทธิ
2101.11.10	กาแฟที่ผสมได้ทันที	13.33	ยกเว้นอากร	ไม่ได้สิทธิ
2101.12.10	ของผสมในรูปของ เพสต์ซึ่งมี กาแฟคั่วบดที่มี ไขมันจากพืชเป็น ส่วนผสมหลัก	13.33	ยกเว้นอากร	ไม่ได้สิทธิ
2202.90.10	เครื่องดื่มนมยูเอชทีที่ ปรุงกลิ่นรส	10	ไม่ได้สิทธิ	ไม่ได้สิทธิ
0206.10.00	ของสัตว์จำพวก โคกระบือสดหรือ แช่เย็น	10	10	30

พิกัดฯ	รายการ	ไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA)	ไทย- นิวซีแลนด์ (TNZCEPA)	อาเซียน- ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ (AANZFTA)
		อัตราอากร	อัตราอากร	อัตราอากร
0210.20.00	เนื้อสัตว์จำพวก โคกระบือ	13.33	10	50
0405.10.00	เนย	10	10	30
0406.10.10	เนยแข็งสด (ไม่ได้ บ่ม) รวมถึงเนยแข็ง ที่ทำจากหางนม (เวย์)	10	10	30
0406.30.00	เนยแข็งผ่านกรรมวิธี แล้วไม่เป็นฝอยหรือ ผง	10	10	30
0406.90.00	เนยแข็งอื่นๆ	10	10	30
0409.00.00	น้ำผึ้งธรรมชาติ	ยกเว้นอากร	ยกเว้นอากร	30
0504.00.00	ไส้ถุงกระเพาะ (แบลคเดอร์) และ กระเพาะอาหารของ สัตว์ (นอกจากของ ปลา) ทั้งอันหรือ แบ่งเป็นชิ้นสด แช่เย็นแช่เย็นจนแข็ง ใส่เกลือแช่น้ำเกลือ แห้งหรือรมควัน	10	10	30

พิกัดฯ	รายการ	ไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA)	ไทย- นิวซีแลนด์ (TNZCEPA)	อาเซียน- ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ (AANZFTA)
		อัตราอากร	อัตราอากร	อัตราอากร
0805.20.00	ส้มแมนดาริน (รวมถึง ส้มเขียวหวานและ ส้มซัตสุมา) รวมทั้ง ส้มคลีเมนทีน ส้มวิลกิงและ ส้มพันธุ์ผสม ที่คล้ายกัน	ยกเว้นอากร	ยกเว้นอากร	40
2004.10.00	มันฝรั่ง	ยกเว้นอากร	ยกเว้นอากร	30
2005.20.91	เฉพาะอื่นๆ ไม่รวมถึงแป้งมัน ฝรั่งที่ปรุงแต่งหรือ ทำไว้ไม่ให้เสีย	ยกเว้นอากร	ยกเว้นอากร	30
2005.20.99	เฉพาะอื่นๆ ไม่รวมถึงแป้งมัน ฝรั่งที่ปรุงแต่งหรือ ทำไว้ไม่ให้เสีย	ยกเว้นอากร	ยกเว้นอากร	30

จากข้อมูลพื้นฐานทางภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีในระดับทวิภาคี และความตกลงเขตการค้าเสรีในระดับภูมิภาค จะพบว่าสินค้าแต่ละชนิดตามประเภทพิกัดมีอัตราอากรและเกณฑ์การได้แหล่งกำเนิดสินค้าที่แตกต่างกันไปตามความตกลงเขตการค้าเสรีนั้นๆ เช่น

- กรณีความตกลงการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement : TAFTA) สินค้าเนยเทียม ไม่รวมถึงเนยเทียมเหลว ตามพิกัดฯ สินค้า 1517.10.00 ยกเว้นอากร หากได้แหล่งกำเนิดสินค้าตามเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดฯ ในระดับตอนอื่นๆยกเว้นจาก

ประเภทที่ 2823 หรือ สินค้าเมลามีน ในพิกัดฯ 2933.61.00 ยกเว้นอากร หากได้แหล่งกำเนิดสินค้าตามเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดฯ ในระดับประเภทย่อยอื่นๆ

ซึ่งสิทธิในการเลือกใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรตามความตกลงเขตการค้าเสรีใดๆนั้น เป็นของผู้นำเข้าที่ต้องแสดงเอกสารรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่ออกตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดนั้น ๆ ต่อท่าหรือที่หรือด่านศุลกากรหรือสำนักงานศุลกากรที่นำเข้าเพื่อให้เจ้าหน้าที่ลงรับเอกสารและทำการตรวจสอบก่อนนำของออกไปจากอารักขาของศุลกากร แต่หากไม่สามารถนำมาแสดงก่อนการรับมอบของไปจากอารักขาของศุลกากรก็สามารถสงวนสิทธิเพื่อขอคืนอากรภายหลัง โดยต้องชำระอากร²⁰ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และพิธีการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับหลักการนี้ไว้ในทุกความตกลงฯ

ทั้งนี้ ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับพิกัดอัตราอากรศุลกากรเป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงเขตการค้าเสรีกับคู่ภาคีหลายระดับ ทั้งในระดับทวิภาคี เช่น ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย (Framework Agreement for Establishing Free Trade Area between the Republic of India and the Kingdom of Thailand: ITFTA) ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement: TAFTA) ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand-New Zealand Closer Economic Partnership Agreement : TNZCEPA) และในระดับภูมิภาค เช่น ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership : AJCEP) ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย (AIFTA) ความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA) อันส่งผลให้ข้อผูกพันทางภาษีศุลกากรระหว่างกันภายใต้ความตกลงฯ ทั้ง 2 ระดับ มีความซับซ้อนกัน และส่งผลให้ผู้นำเข้าสามารถเลือกใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั้งในระดับทวิภาคี และระดับภูมิภาคได้ตามความต้องการของตน

ในการนี้เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจสภาพปัญหาดียิ่งขึ้น สารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่าง ความตกลงเขตการค้าเสรีในระดับทวิภาคีตามความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement: TAFTA) ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand-New Zealand Closer Economic Partnership Agreement : TNZCEPA) และความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA) เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ปัญหาผลกระทบในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับพิกัดอัตราอากรศุลกากร

²⁰ประกาศกรมศุลกากร ที่ 6/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์และพิธีการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของ ที่มีถิ่นกำเนิดจากออสเตรเลีย ลงวันที่ 6 มกราคม 2555

ซึ่งจากข้อมูล ตามตาราง 4.2.1.3 ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาคที่มีความซับซ้อนกัน เห็นได้ว่าข้อผูกพันทางภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าเพื่อได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลงระหว่างระดับทวิภาคี (TAFTA และ TNZCEP) และระดับภูมิภาค (AANZFTA) มีความซ้ำซ้อนกัน²¹ โดยให้สิทธิผู้นำเข้าเลือกใช้สิทธิพิเศษทางศุลกากร ทั้งที่ปรากฏในความตกลงระดับทวิภาคี (TAFTA และ TNZCEP) และระดับภูมิภาค (AANZFTA) เช่น หากนำเข้าสินค้ามันเนยปราศจากน้ำ (แอนไฮดริสเบ็ตเทอร์เฟต) พิกัด 0405.90.10 โดยได้เกณฑ์แหล่งกำเนิดสินค้าทั้งในระดับทวิภาคีและในระดับภูมิภาคแล้วหากเลือกใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรตามความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) ต้องชำระอากรในอัตราอากร 10% หากเลือกใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรตามความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA) จะได้รับยกเว้นอากร

หากผู้นำเข้าจากนิวซีแลนด์จะส่งสินค้ามันฝรั่ง พิกัด 2004.10.00 มายังประเทศไทย สามารถเลือกใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ (TNZCEPA) ก็จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร โดยได้รับยกเว้นอากรแต่หากเลือกใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรตามความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA) จะต้องชำระภาษีอากรในอัตรา 30%

จึงเห็นได้ว่าสินค้าชนิดเดียวกันตามประเภทพิกัดสินค้าสามารถได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั้งในความตกลงระดับภูมิภาคและระดับทวิภาคี ซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าผู้นำเข้าย่อมจะเลือกใช้ความตกลงที่ให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรมากกว่าโดยเปรียบเทียบอัตราภาษีนำเข้าสินค้าระหว่างความตกลงทั้งสองระดับ และเลือกใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรตามความตกลงที่ปรากฏอัตราภาษีนำเข้าที่ต่ำกว่า ทั้งนี้ พิจารณาถึงต้นทุนในการได้มาซึ่งแหล่งกำเนิดสินค้าที่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับในทางภาษีมากที่สุดประกอบกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin : ROO) ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางการค้าระหว่างประเทศจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจว่าสินค้าแต่ละชนิดตามประเภทพิกัดฯ มีแหล่งกำเนิดมาจากประเทศใดเพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์ทางการค้าจากประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกภาคีของความตกลงการค้าเสรีซึ่งอาจใช้สิทธิโดยไม่สุจริตจงใจหลีกเลี่ยงกฎหมายอันขัดต่อเจตนารมณ์ที่แท้จริงของการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรที่มีเจตนา

²¹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2551). *โครงการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศไทยจากการทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์*. หน้า E5.

ให้สินค้าที่จะได้รับสิทธิในการลดหรือยกเว้นอากรภายใต้ความตกลงฯต่างๆ จะต้องเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดสินค้าตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เท่านั้น

ในขณะที่ผู้นำเข้ามีสิทธิเลือกใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรจากความตกลงเขตการค้าเสรีที่ให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีแก่ตนมากที่สุด (มีอัตราอากรศุลกากรต่ำที่สุด) เพื่อชำระอากรในจำนวนน้อยที่สุด แต่ในทางตรงกันข้ามการเลือกใช้สิทธิพิเศษดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อกรมศุลกากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรต้องสูญเสียรายได้จากการเรียกเก็บภาษีศุลกากรแต่ละชนิดสินค้าตามประเภทพิกัดฯสินค้าตามความตกลงเขตการค้าเสรีนั้นๆ ที่มีอัตราอากรสูงที่กว่าหรือในอัตราปกติด้วยเช่นกัน นับเป็นจำนวนมหาศาล ดังจะเห็นได้ว่าในแต่ละความตกลงเขตการค้าเสรีนั้น คู่ภาคีได้ทำการเจรจาเพื่อแลกเปลี่ยนสิทธิพิเศษทางภาษีแตกต่างกัน โดยคำนึงถึงตามความต้องการในการนำเข้าหรือส่งออกในประเทศของตน

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์การได้กล่าวด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าตามความตกลงเขตการค้าเสรีทั้งสองระดับพบว่า²² ความตกลงฯ ในระดับภูมิภาค ดังเช่น AANZFTA มีเกณฑ์กล่าวด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ามีความยืดหยุ่นกว่าที่สามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้นโดยเปิดโอกาสให้สิทธิในการสะสมแหล่งกำเนิดสินค้าจากการนำเข้าวัตถุดิบจากอาเซียนอื่นและ/หรือออสเตรเลียและ/หรือนิวซีแลนด์มาสะสมเพื่อให้ได้แหล่งกำเนิดสินค้าของไทยได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ส่งออกในสาขาอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตมากกว่าหนึ่งขั้นตอนและ/หรือใช้วัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศยืดหยุ่นกว่าในกรณีของความตกลงระดับทวิภาคี เช่น TAFTA และ TNZCEP ที่สามารถสะสมแหล่งกำเนิดสินค้าโดยใช้วัตถุดิบที่ได้แหล่งกำเนิดจากไทยและออสเตรเลีย/ไทยและนิวซีแลนด์เท่านั้น ทั้งนี้ นอกจากนี้ยังพบว่าความตกลงเขตการค้าเสรีระดับภูมิภาคอื่นๆ เช่น ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership : AJCEP) ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย (AIFTA) ก็มีความยืดหยุ่นในหลักเกณฑ์การได้แหล่งกำเนิดสินค้ามากกว่าความตกลง เขตการค้าเสรีในระดับทวิภาคี เช่น ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย (Framework Agreement for Establishing Free Trade Area between the Republic of India and the Kingdom of Thailand : ITFTA)

ดังนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่าหากผู้นำเข้าได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรมากเพียงใด กรมศุลกากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐย่อมต้องสูญเสียรายได้จากการไม่สามารถจัดเก็บภาษีดังกล่าวมากตามไปด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ จำนวนสินค้าแต่ละชนิดตามประเภทพิกัดสินค้าที่ประเทศไทยได้ไปทำ

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า E5

การเจรจากับคู่ภาคีในระดับทวิภาคี และในระดับภูมิภาคในแต่ละความตกลงเขตการค้าเสรีซึ่งให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรนั้นมีเป็นจำนวนมากแตกต่างกันไป เช่นประเทศไทยมีข้อผูกพันทางภาษีในระดับภูมิภาคตามความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์²³ (Agreement Establishing the ASEAN-Australia New Zealand Free Trade Area : AANZFTA) วันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ : 12 มีนาคม 2553 โดยมีข้อผูกพันทางภาษีของไทย ดังนี้

- สำหรับสินค้าปกติ(Normal Track : NT) ร้อยละ 89.96 ของรายการสินค้าทั้งหมดลดภาษีเป็น 0 ในปี 2556
- สินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track-1: ST-1) ร้อยละ 7.41 ของรายการสินค้าทั้งหมดลดภาษีเป็น 0 ในปี 2563
- สินค้าอ่อนไหวสูง (Sensitive Track-2: ST-2) ร้อยละ 1.56 ของรายการของสินค้าทั้งหมดลดภาษีเป็น 0 ในปี 2563 และ
- สินค้าร้อยละ 1.07 ของรายการของสินค้าทั้งหมดไม่มีข้อผูกพันทางภาษี

ในระดับทวิภาคี ประเทศไทยมีข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย²⁴ (Thailand-Australia Free Trade Agreement : TAFTA) วันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ : 1 มกราคม 2548 ดังนี้

- สินค้าจำนวน 2,724 รายการหรือร้อยละ 49.48 ของรายการทั้งหมดลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ทันทีในวันที่ 1 ม.ค. 2548
- สินค้าจำนวน 2,411 รายการหรือร้อยละ 43.80 ของรายการทั้งหมดลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 5 ปี (ปี 2553)
- สินค้าอุตสาหกรรมอ่อนไหวจำนวน 295 รายการ เชาย สิ่งพิมพ์ลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 10 ปี (ปี 2558)
- สินค้าเกษตรอ่อนไหวจำนวน 71 รายการ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู นม เนย ชา กาแฟ ลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 10-15 ปี (ปี 2563)

²³ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2557). *คู่มือการใช้ระบบฐานข้อมูลกว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) และอัตราภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลง FTAs ของอาเซียนและประเทศคู่ค้าอื่นๆ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://fta.dft.go.th> หรือ www.dft.go.th. หน้า 13.

²⁴ กลุ่มสิทธิประโยชน์ 3 สำนักสิทธิประโยชน์ทางการค้า. (2555). *ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.fta.dft.go.th/LinkClick.aspx?fileticket=LX24zwUOSBc%3D&tabid=63&mid=385>

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นปัญหาตามข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน²⁵ (ASEAN Free Trade Area: AFTA) วันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ : 1 มกราคม 2536 โดยแบ่งเป็น

อาเซียนเดิม 6 ประเทศได้แก่ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย มีข้อผูกพัน ดังนี้

- สำหรับบัญชีลดภาษี (Inclusion List: IL) รายการสินค้าที่นำมาทยอยลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0-5 ในปี 2546 และลดเหลือร้อยละ 0 ในปี 2553
- สำหรับบัญชีอ่อนไหว (Sensitive List: SL) และบัญชีอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List: HSL) บัญชีสินค้าที่ประเทศสมาชิกจะไม่ลดภาษีเป็นร้อยละ 0 เพื่อปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศ เพื่อปกป้องเกษตรกรภายในประเทศของตนเอง เช่น กาแฟ ข้าว น้ำตาล
- สำหรับบัญชียกเว้นทั่วไป (General Exception List: GE) รายการสินค้าที่ไม่ต้องนำมาลดภาษี

อาเซียนใหม่ ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม มีข้อผูกพันดังนี้

- สำหรับบัญชีลดภาษี (Inclusion List: IL) ทยอยลดเหลือร้อยละ 0-5 ภายในกำหนดเวลาดังนี้ เวียดนาม ปี 2549 ลาวและเมียนมาร์ปี 2551 และกัมพูชาปี 2553 ลาว พม่า เวียดนาม และกัมพูชาจะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ในปี 2558
- สำหรับบัญชีอ่อนไหว (Sensitive List: SL) เวียดนามจะทยอยลดภาษีในปี 2547 และให้เหลืออัตราร้อยละ 0 ในปี 2556 ลาวและเมียนมาร์จะเริ่มจากปี 2549 และจะลดเหลือร้อยละ 0 ในปี 2558 กัมพูชาจะเริ่มทยอยลดภาษีในปี 2551 และจะเหลือร้อยละ 0 ในปี 2560
- สำหรับบัญชียกเว้นทั่วไป (General Exception List: GE) รายการสินค้าที่ไม่ต้องนำมาลดภาษี

จะเห็นได้ว่าข้อผูกพันภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน²⁶ (ASEAN Free Trade Area : AFTA) นั้น สินค้าแต่ละชนิดตามประเภทพิภคฯ ได้ทยอยลดอัตราอากรลงเรื่อยๆ ในแต่ละช่วงปี สินค้าจำนวนมากให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีแก่ประเทศไทย และสินค้าจำนวนมากทำให้ประเทศไทยสูญเสียประโยชน์ทางด้านภาษี ขึ้นอยู่กับว่าเป็นการนำเข้าหรือส่งออก หากเป็นการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนก็จะทำให้ประเทศไทยได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในการลดหรือยกเว้นอากร แต่หากเป็นการนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิก

²⁵ กรมการค้าต่างประเทศ กองสิทธิประโยชน์ทางการค้า กระทรวงพาณิชย์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 23. หน้า 4.

²⁶ กรมการค้าต่างประเทศ กองสิทธิประโยชน์ทางการค้า กระทรวงพาณิชย์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 23. หน้า 4.

อาเซียนมายังประเทศไทยก็จะทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้จากการที่ต้องยกเว้นภาษีให้สำหรับการนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกอาเซียน

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างสินค้าที่ไทยได้ประโยชน์จาก AFTA

- กลุ่มสินค้าที่ประเทศอาเซียนเร่งลดภาษี 15 ประเภท ได้แก่ ซีเมนต์ ปูนผลิตภัณฑ์แห้ง เยื่อกระดาษ สิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า-อิเล็กทรอนิกส์ เฟอร์นิเจอร์หอย น้ำมันพืช เคมีภัณฑ์ เกล็ดสังกะสี พลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์เซรามิกและแก้ว แคดโทดส์ ทำจากทองแดง

- กลุ่มสินค้าที่มีการใช้สิทธิสูง ได้แก่ ยานยนต์สำหรับขนส่ง รถยนต์นั่งส่วนบุคคล เครื่องตัดเชิงกล เครื่องปรับอากาศที่ประกอบด้วยพัดลม โพลีโพรลีนในลักษณะชิ้นปฐุม สตาร์ททำจาก มันสำปะหลัง ส่วนประกอบและอุปกรณ์รถจักรยานยนต์ เครื่องซักผ้าบรรจุผ้าแห้งไม่เกิน 10 กก. ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ น้ำมันปิโตรเลียมและน้ำมันที่ได้จากแร่ปิทภูมิแนส นอกจากนี้ น้ำมันดิบ เป็นต้น

4.2.2 ปัญหาข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ (de facto) เกี่ยวกับพิกัดอัตราภาษีศุลกากรขาเข้า

ในทางปฏิบัติพบปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับพิกัดอัตราภาษีศุลกากรในประเด็นสำคัญ กรณีเรื่องที่เคยเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์²⁷ ที่กล่าวถึงบริษัทริชมอนด์ได้ฟ้องร้องบริษัท เพอร์นอตริคาร์ด กรณีปัญหาสเปียร์ฮอลล์ ผลิตจากฟิลิปปินส์แล้วนำขายในประเทศไทยเสียภาษี 5 % โดยบริษัทเพอร์นอตริคาร์ด (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นผู้นำเข้าและจำหน่ายอันเดรด ไพเพอร์ส ได้ระบุว่าบริษัท ริชมอนด์ (ประเทศไทย) จำกัด มีการนำวัสดุที่ผลิตจากสกอตแลนด์เข้ามาบรรจุในฟิลิปปินส์ ภายใต้เครื่องหมายการค้าสเปียร์ฮอลล์ และนำเข้ามาขายในประเทศไทยและเสียภาษีภายใต้ AFTA แต่ 5% ขณะที่เครื่องหมายการค้าอื่นต้องเสียภาษีสูงถึง 60 % ซึ่งการใช้สิทธิ AFTA ควรเป็นการใช้สิทธินำเข้าวัสดุที่ผลิตและกลั่นในฟิลิปปินส์เท่านั้น หากนำวัสดุที่ไม่ได้ผลิตในฟิลิปปินส์ก็ไม่ควรได้รับสิทธิลดหย่อนตามเกณฑ์ของ AFTA

หรือกรณีข่าวหนังสือพิมพ์²⁸ ที่กล่าวว่า กรมศุลกากรฯ เชือดเหล่า “สเปียร์ฮอลล์” 108 ล้านลอตใหญ่ฟิลิปปินส์ไม่เข้าเกณฑ์ AFTA ซึ่งมีสาระสำคัญว่าเนื่องจากกรมศุลกากรได้ตรวจพบว่า สินค้าที่นำเข้ามาจากฟิลิปปินส์จำนวน 13 ใบขน จากจำนวนใบขนทั้งหมด 30 ใบขนๆนั้น ผู้นำเข้า

²⁷ ผู้จัดการรายวัน. *สเปียร์ฮอลล์เพอร์นอตฯยอมยุติคดี*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

http://www.nukbunchee.com/new/index_new_read.php?new_id=223 [2546, 21 พฤศจิกายน]

²⁸ ประชาชาติธุรกิจ. *กรมศุลฯเชือดเหล่า สเปียร์ฮอลล์ 108 ล้าน ลอตใหญ่ฟิลิปปินส์ไม่เข้าเกณฑ์ FTA*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://www.nukbunchee.com/admin/news_print1.php?news_id=498 [2547, 8 พฤศจิกายน]

มีการใช้วัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศสมาชิกอาเซียนไม่ถึง 40 % จึงไม่สามารถที่จะมาใช้สิทธิเสรีภาพนำเข้าในอัตรา 5% ตามกรอบของเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ได้จึงต้องกลับไปเสียภavnนำเข้าในอัตราร้อยละ 60 % ตามปกติ

จากกรณีปัญหาข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ (de facto) เกี่ยวกับพิกัดภาษีศุลกากรขาเข้าดังกล่าวเห็นได้ว่า หากสินค้าที่นำเข้าไม่ได้มีแหล่งกำเนิดสินค้าที่แท้จริงในประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ผู้ส่งออกในประเทศภาคีกลับใช้สิทธิโดยไม่สุจริตปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้งเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย โดยการแอบอ้างสวมสิทธิในแหล่งกำเนิดสินค้าด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ เพื่อประโยชน์ในการใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มุ่งประสงค์จะให้สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเท่านั้นที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเพื่อยกเว้นหรือลดหย่อนอากร ซึ่งหากมีการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนจะทำให้ต้องชำระอากรตามพิกัดอัตราอากรตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ภาษีอากรที่ประเทศไทยควรจะได้รับที่แท้จริงจากประเทศคู่ค้านอกประเทศสมาชิกอาเซียน จึงขาดหายไปเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น หากเป็นสินค้าเหล็กหรือวิสกีมีอัตราอากรถึง 60% การกระทำซึ่งเกิดจากผู้ส่งออกในประเทศคู่ภาคีหรือคู่ค้ากับประเทศไทยอื่น ๆ ที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการค้าโดยตรงไปตรงมา เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ทางภาษีโดยทุจริตนับเป็นภัยต่อการค้าที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์อย่างเลวร้ายที่สุด

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับพิกัดอัตราศุลกากรภายหลังจากที่อาเซียนก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

4.3.1. ปัญหาข้อกฎหมาย (de jure) เกี่ยวกับพิกัดอัตราศุลกากรหลังจากที่อาเซียนก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ปัญหาเกี่ยวกับพันธกรณี (Commitments) ของไทยภายใต้กรอบความตกลงทวิภาคี (Bilateral) คือ ประเทศไทยได้ทำความตกลงก่อตั้งเขตการค้าเสรีในระดับทวิภาคี ภายใต้กรอบต่างๆ หลายระดับนั้น ยังคงมีอยู่เช่นเดียวกับปัญหาเกี่ยวกับพิกัดศุลกากรก่อนที่อาเซียนก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในเรื่องข้อผูกพันทางด้านภาษีศุลกากรระหว่างความตกลงระดับทวิภาคี เช่น TAFTA และ TNZCEP และในระดับภูมิภาค เช่น AANZFTA ซึ่งมี

ความซ้ำซ้อนกัน²⁹ทำให้ผู้นำเข้าทั้งในระดับทวิภาคี และระดับภูมิภาค นั้นสามารถเลือกใช้สิทธิพิเศษทางศุลกากรที่ปรากฏในความตกลงทั้งสองได้

ดังนั้น หากผู้นำเข้าได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรมากเพียงใด กรมศุลกากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐก็ย่อมสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวมากตามไปด้วยเช่นกัน โดยสินค้าแต่ชนิดตามประเภทพิกัดสินค้าที่ประเทศไทยได้ไปทำการเจรจาเกี่ยวกับภาคีในระดับทวิภาคี และในระดับภูมิภาคในแต่ละความตกลงเขตการค้าเสรีซึ่งให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรนั้นมีเป็นจำนวนมาก ดังที่กล่าวไว้ใน 4.1.2

นอกจากนี้ เมื่ออาเซียนก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว ข้อผูกพันทางภาษีตามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน³⁰ (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ในประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) เกือบทุกรายการสินค้าตามประเภทพิกัดฯ สินค้าจะมีอัตราอากรเป็น 0% เว้นแต่

- บัญชีอ่อนไหว (Sensitive List: SL) และบัญชีอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List : HSL) ซึ่งเป็นบัญชีสินค้าที่ประเทศสมาชิกจะไม่ลดภาษีเป็นร้อยละ 0 เพื่อปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศเพื่อปกป้องเกษตรกรภายในประเทศของตนเอง เช่น กาแฟ ข้าว น้ำตาล ตลอดจน
- บัญชียกเว้นทั่วไป (General Exception List : GE) ซึ่งเป็นรายการสินค้าที่ไม่ต้องนำมาลดภาษี

ส่วนประเทศสมาชิกในอาเซียนใหม่ (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และ เวียดนาม) สินค้าทุกรายการตามประเภทพิกัดฯ สินค้าจะมีอัตราอากรเป็น 0% เว้นแต่

- บัญชีอ่อนไหว (Sensitive List: SL) กัมพูชาจะเริ่มทยอยลดภาษีในปี 2551 และจะเหลือร้อยละ 0 ในปี 2560
- บัญชียกเว้นทั่วไป (General Exception List: GE) รายการสินค้าที่ไม่ต้องนำมาลดภาษี

หากมีการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนภายในประเทศไทยย่อมมีผลกระทบทางด้านภาษีศุลกากร ทั้งนี้ หากเป็นการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนก็จะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์ในการได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร แต่หากเป็นการนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนมายังประเทศไทยก็จะทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้ในการลดหรือยกเว้นอากรให้ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าตามประเภทพิกัดฯ และอัตราอากรตามที่ตกลงกันไว้ กรณีดังกล่าวยังรวมถึงความตกลงเขตการค้าเสรีอื่นๆ

²⁹กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 21. หน้า E5.

³⁰กรมการค้าต่างประเทศ กองสิทธิประโยชน์ทางการค้า กระทรวงพาณิชย์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 23. หน้า 4.

ที่ประเทศไทยเป็นคู่ภาคีในแต่ละความตกลงนั้นๆ ด้วย ซึ่งมีข้อเท็จจริงในทำนองเดียวกัน หากเป็นการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศคู่ภาคีก็จะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์ในการใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร แต่หากเป็นการนำเข้าสินค้าจากประเทศคู่ภาคีมายังประเทศไทยก็จะทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้ในการลดหรือยกเว้นอากรให้ตามความตกลงนั้นๆ

4.3.2. ปัญหาข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ (de facto)

ปัญหาข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ (de facto) เกี่ยวกับพิกัดอัตราภาษีศุลกากรในทางปฏิบัติ เมื่ออาเซียนก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้วพบว่าข้อผูกพันทางด้านภาษีศุลกากรของตามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนนั้น สินค้าเกือบทุกประเภทตามประเภทพิกัดสินค้า มีอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ส่วนข้อผูกพันทางภาษีศุลกากรตามความตกลงเขตการค้าเสรีอื่นๆ ซึ่งเป็นคู่ภาคีกับประเทศไทยทั้งในระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาคนั้นยังมีสินค้าอีกเป็นจำนวนมากที่การใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเพื่อยกเว้นอากรยังครอบคลุมไปไม่ถึงโดยยังคงต้องชำระภาษีอากรในอัตราปกติหรือตามที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งอาจเป็นช่องทางให้ผู้นำเข้าที่ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตแอบอ้างสวมสิทธิในแหล่งกำเนิดสินค้าด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเพื่อประโยชน์ในการใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร อันขัดต่อเจตนารมณ์ของความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มุ่งประสงค์จะให้สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเท่านั้นที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร ซึ่งอาจทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บอย่างประมาณการมิได้